

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 9227/23

לפני: כבוד ממלא מקום הנשיא יצחק עמית
כבוד השופט עופר גרוסקופף
כבוד השופט אלכס שטיין

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו
(הנשיא ג' נויטל, והשופטים ט' חיימוביץ, ול' ביבי) בתפ"ח
45509-03-21 שניתן ביום 20.7.2023 וביום 15.11.2023

תאריך ישיבה: י"ט בחשוון התשפ"ה, (20 בנובמבר 2024)

בשם המערער: עו"ד עמית דויטשר

בשם המשיבה: עו"ד שרית חתוקה מלצר

פסק-דין

השופט אלכס שטיין:

הערעור

1. לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו (השופטים ג' נויטל, נשיא, ט' חיימוביץ, ול' ביבי) בתפ"ח 45509-03-21 אשר ניתן ביום 20.7.2023 (הכרעת הדין) וביום 15.11.2023 (גזר הדין).

2. פסק דין זה ניתן פה-אחד אחרי שמיעת ראיות. בגדרו, הורשע המערער בעבירות הבאות: מעשה סדום, עבירה לפי סעיף 347(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), בנסיבות סעיף 345(א)(1) לחוק; חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 333 לחוק בצירוף סעיף 335(א)(1) לחוק; החזקת סכין שלא כדיון, עבירה לפי סעיף 186(א) לחוק; וכן איומים, עבירה לפי סעיף 192 לחוק.

בגין מעשי עבירה אלו, גזר בית המשפט המחוזי על המערער עונשים כדלקמן:
5.5 שנות מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; 12 חודשי מאסר על-תנאי למשך 3

שנים מיום שחרורו מהמאסר, לבל יעבור, או ינסה לעבור, עבירה מסוג פשע לפי סימן ה' לפרק י' לחוק; 9 חודשי מאסר על-תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר, לבל יעבור, או ינסה לעבור, עבירה מסוג עוון לפי סימן ה' לפרק י' לחוק; 12 חודשי מאסר על-תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר, לבל יעבור, או ינסה לעבור, עבירות אלימות מסוג פשע; 9 חודשי מאסר על-תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר, לבל יעבור, או ינסה לעבור, עבירות אלימות מסוג עוון, עבירות איומים, או עבירה של החזקת סכין; וכן פיצוי כספי לנפגע העבירה בסך 15,000 ש"ח.

המערער טוען לזיכוי מלא או חלקי מהעבירות בהן הורשע, ולחלופין מבקש מאתנו להקל בעונשו ככל שניתן.

כתב האישום

3. לפי עובדות כתב האישום, במהלכו של יום 9.3.2021 ועד לשעות הבוקר של יום 10.3.2021 (להלן: זמן ביצוע העבירות), המערער והמתלונן – ביניהם היתה היכרות מוקדמת – התהלכו ושהו יחדיו ברחבי העיר חולון ונטלו חומרים משני תודעה. במעמד זה, החל המערער להתעמת עם המתלונן, הניף סכין שנשא עמו לעבר המתלונן ואיים באמצעותה לפגוע בגופו, בכוונה להפחידו או להקניטו – כל זאת, בשל חשדו כי המתלונן מנהל קשר רומנטי עם בת זוגו של המערער (להלן: החטא). בתגובה למעשיו של המערער, הרים המתלונן בקבוק בירה שהיה במקום על-מנת להרתיע את המערער לבל יפגע בו. לבקשת המתלונן, השליך המערער את הסכין ארצה. לאחר מכן, הציע המערער למתלונן להתלוות עמו לדירתו והבטיח למתלונן כי לא יאונה לו כל רע. המתלונן הסכים והשניים הלכו יחדיו לדירת המערער – בה שהתה באותה העת אמו של המערער (להלן: האם) – ונכנסו לחדרו. מיד עם כניסתם לחדר, חזר המערער והטיח במתלונן את החשד ובעט במתלונן בחוזקה; הכה אותו באמצעות אגרופיו בגופו ובפניו והטיחו לרצפת החדר; בזמן שהמתלונן היה שרוע על רצפת החדר, הצמיד המערער את ברכו לגרונו של המתלונן וחנק אותו באמצעותה; הפשיל בכוח את מכנסיו ותחתוניו של המתלונן והחדיר שתיים מאצבעותיו לפי הטבעת של המתלונן, תוך שהוא אומר לו: "אתה רוצה שאני אאנוס אותך", או מילים דומות לאלה. המתלונן ניסה להיאבק במערער ובעט בחזהו, עד שהצליח להרים בחזרה את תחתוניו ומכנסיו. מיד לאחר מכן, שלף המערער סכין, חתך באמצעותה את ראשו ואת ידו השמאלית של המתלונן – והמשיך לתקפו חרף כניסת האם לחדר והפצרתה במערער שיחדל ממעשיו. שכני המערער, ששמעו את הצעקות אשר נשמעו במהלך האירוע מהדירה, הזעיקו משטרה, ולמקום

הגיעו שוטרים. הגעתם לדירה עצרה את מעשי התקיפה. כתוצאה מהתקיפה, נגרמו למתלונן חבלות חמורות. המתלונן נזקק לטיפול רפואי שכלל רדוקציה באפו, הדבקת החתכים שנוצרו בגופו, וחיטוי פצעיו.

פסק הדין קמא

4. במענה לכתב האישום, אישר המערער את קיומה של היכרות מוקדמת בינו לבין המתלונן, וכי הסתובבו יחדיו ברחבי העיר חולון בזמן ביצוע העבירות. עוד אישר המערער כי באותו הזמן נטלו השניים – הוא והמתלונן – חומרים משני תודעה. כמו כן, אישר המערער כי לאחר שהייתם ברחבי העיר, הלכו הוא והמתלונן יחד לדירתו של המערער וכי אמו שהתה בדירה באותה עת. בתוך כך, כפר המערער במיחוס לו בכתב האישום ואימץ לעצמו, לאורך חקירתו ומשפטו, מספר גרסאות בדבר חפותו שאליהן אתייחס בהמשך. המשפט עבר אפוא לשלב ההוכחות.

5. במסגרת פרשת התביעה, נשמעו עדות המתלונן; עדות אמו של המתלונן; וכן עדויות השוטרים שהגיעו לדירת המערער בסמוך לזמן ביצוע העבירות. במסגרת פרשת ההגנה, נשמעו עדות המערער; וכן עדותו של ד"ר עלא זחאלקה, הרופא שערך את תעודת החדר המיון ביחס למתלונן ומצבו. כמו כן הוגשו לבית המשפט המחוזי, בעניינו של המערער, שתי תעודות חדר מיון מהמרכז לבריאות הנפש "אברבנאל" מהן עולה כי המערער אחראי למעשיו וכשיר לעמוד לדין.

6. אחרי פרשת ההוכחות וסיכומי הצדדים, נתן בית המשפט המחוזי את הכרעת הדין. במסגרתה נקבע כי המערער ביצע את המעשים הפליליים המיוחסים לו בכתב האישום. בית המשפט הגיע למסקנה זו אחרי שהתרשם לחיוב מעדות המתלונן ונתן בה אמון מלא. בפרט, קבע בית המשפט כי מדובר בעד מהימן אשר לא ביקש להפליל לשווא את המערער. בית המשפט הטעים כי המתלונן העיד באומץ לב, חרף יחסי ההיררכיה החברתיים שהיו שוררים בינו לבין המערער והאלימות שהמערער הפעיל כלפיו בעבר. עוד קבע בית המשפט כי תיאור הדברים על ידי המתלונן היה קוהרנטי, עקבי ונתמך בראיות נוספות. לעומת זאת, בית המשפט התרשם לרעה מעדות המערער ודחה אותה מכל וכל. בפרט, קבע בית המשפט כי לאורך שלבי החקירה והמשפט הציג המערער גרסת חפות רווית סתירות, אשר שינתה את פניה מעת לעת – וכללה לא פחות משש גרסאות שונות. בית המשפט קבע כי שקרי המערער נבעו מרצונו להרחיק את עצמו מהעבירות שיוחסו לו, ועל כן הם מערערים את אמינותו מן היסוד. בית המשפט מצא אפוא את

ראיות המדינה אמינות מעבר לספק סביר והרשיע את המערער בעבירות שמניתי בפתח דבריי.

7. כבואו לגזור את עונשו של המערער ולקבוע את מתחם העונש ההולם בעניינו, ציין בית המשפט המחוזי כי מעשי העבירה שבוצעו על ידי המערער הסבו פגיעה בינונית-עד-גבוהה לשורה של ערכים חברתיים מוגנים: כבוד האדם, שלמות הגוף והנפש, הזכות לאוטונומיה על הגוף, הביטחון האישי, והביטחון הציבורי. בהמשך, נתן בית המשפט את דעתו לנסיבות הקשורות לביצועם של מעשי העבירה, ובפרט לנזקים הגופניים והנפשיים החמורים אשר נגרמו למתלונן, וכן לתכנון שקדם לביצוע המעשים הללו. נוכח האמור, החליט בית המשפט כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המערער נע בין ארבע לבין שמונה שנות מאסר לריצוי בפועל. באשר לקביעת עונשו של המערער בתוך המתחם האמור – בית המשפט שקל, כמתחייב, נסיבות שאינן קשורות לביצוע מעשי העבירה. במסגרת זו, זקף בית המשפט לחובתו של המערער את עברו הפלילי המכביד, אשר כולל 22 הרשעות בעשרות עבירות רכוש, אלימות, הפרת הוראה חוקית וסמים – בגינן ריצה המערער בעברו לא פחות מ-18 מאסרים בין כותלי הכלא. לזכותו של המערער זקף בית המשפט את הבעת החרטה על מעשיו; את הצהרתו בדבר רצונו להשתקם; וכן את מצבו הנפשי הקשה. בהתחשב במכלול הנסיבות, הטיל בית המשפט על המערער את העונשים שמניתי לעיל, שעיקרם חמש וחצי שנות מאסר לריצוי בפועל.

מכאן הערעור.

הערעור

טענות הצדדים

8. המערער טוען כי מן הדין לזכותו מהעבירות בהן הורשע. לטענתו, שגה בית המשפט המחוזי בהחליטו לתת לעדות המתלונן משקל מלא – זאת, חרף מצבו הנפשי הקשה ולמרות העובדה שבעת האירוע המתלונן השתמש בחומרים משני תודעה, כגון ריטלין וסבוטקס, באופן שעשוי היה להשפיע לרעה על מצבו ההכרתי ועל יכולתו לזכור את פרטי האירוע, כפי שהתרחש במציאות. במסגרת זו, מצביע המערער על מה שהוא מתאר כסתירות אשר עולות בקשר לעדותו של המתלונן, ואשר יש בהן, לטענת המערער, כדי להצדיק התערבות בקביעותיו העובדתיות של בית המשפט המחוזי. המערער טוען עוד כי לא היה מקום להרשיעו בעבירה של החזקת סכין מאחר שהסכין כלל לא נתפסה. כמו כן, טוען המערער כי גרסת המתלונן ביחס לאופן בו בוצע מעשה הסדום – לפיה

המערער החדיר שתי אצבעות לפי הטבעת של המתלונן כשהאחרון שכב על גבו – אינה הגיונית. לבסוף, מעלה המערער טענה משפטית כדלקמן: לדבריו, הודעתה של האם במשטרה מעוררת ספק סביר בנוגע לאשמתו – ומאחר שהאם נכללה ברשימת עדי התביעה והודעתה האמורה הוגשה לבית המשפט, בהסכמה, כראיה לאמיתות תוכנה – האמור בהודעה זו מחייב את המדינה ומוביל לזיכוי.

9. לחלופין, המערער טוען כי מן הדין להקל באופן משמעותי בעונש שהוטל עליו. לטענתו, טעה בית המשפט המחוזי בהחליטו כי ביצוע מעשי העבירה תוכנן מראש והתחשב בכך בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם. עוד טוען המערער כי בית המשפט שגה כאשר לא התחשב לקולא בכך שמעשה הסדום, שהמערער ביצע במתלונן, לא היה מלווה בכוונה מינית. המערער מוסיף וטוען כי מן הדין להקל בעונשו גם לאור מצבו הנפשי הקשה.

10. מנגד, סומכת המדינה את ידיה על קביעותיו של בית המשפט המחוזי. המדינה מדגישה את האמינות הבלתי מסויגת שייחס בית המשפט לעדות המתלונן על כל חלקיה; את שקרי המערער והאופן בו הלה ניסה להרחיק את עצמו מביצוע העבירות; וכן את החיזוקים הרבים לעדות המתלונן, לרבות עדות אמו של המתלונן, והעדויות אשר באו מפיהם של שוטרי הסיוור, שכאמור הגיעו לדירתו של המערער בסמוך לזמן ביצוע העבירות.

11. באשר לגזר הדין – המדינה טוענת כי עונש המאסר שהושת על המערער הוא עונש ראוי. המדינה מבקשת אפוא מאתנו כי נדחה את הערעור על שני חלקיו.

דיון והכרעה

12. לאחר שקילת הטענות שהמערער והמדינה העלו בפנינו בעל-פה ובכתובים, הגעתי למסקנה כי דין הערעור, על שני חלקיו, להידחות; וכך אציע לחבריי לעשות מהנימוקים שאפרט להלן.

תחילה, אתייחס להרשעת המערער, ואחר-כך אדון בעונשו.

ערעור על ההרשעה

13. הלכה היא עמנו כי בית משפט זה, בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים, לא יתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית אשר קבעה ממצאים

כאמור אחרי שהתרשמה באופן ישיר מהעדויות שהובאו לפניה ומהשתלבותן של העדויות הללו במארג הראיות הכולל. התערבותנו בכגון דא שמורה למקרים חריגים אשר מעמידים לנגד עינינו תשתית ראייתית רעועה או טעות משפטית אשר מקפחת את זכויותיו של הנאשם שנמצא חייב בדינו (ראו, למשל: ע"פ 662/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 והאסמכתאות שם (6.4.2021)). המקרה שלפנינו אינו נופל בגדר מקרים חריגים אלה.

14. במקרה דנן, עדותו של המתלונן – שכאמור נמצאה על ידי בית המשפט המחוזי אמינה לעילא ולעילא – אינה בגדר עדות יחידה. עדות זו נתמכת על ידי ראיות חיצוניות מגוונות, אשר כוללות את שקרי המערער – שקרים אשר מגיעים לרמה של סיוע פורמלי (ראו: ע"פ 814/81 אל שבאב נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(2) 826, 832-835 (1982); ע"פ 694/83 דנינו נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(4) 249, 257 (1985); ע"פ 1645/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 22-23 (3.9.2009) (להלן: ע"פ 1645/08); וכן ע"פ 2014/94 סאלח נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 624, 637 (1996)), הגם שסיוע זה אינו נדרש במקרה דנן על פי הדין.

15. בית המשפט המחוזי נימק את ממצאי המהימנות שקבע ביחס לעדות המתלונן, אחרי שבחנה במשנה זהירות – כאשר הוא לוקח בחשבון את המצב הנפשי המורכב בו היה שרוי המתלונן בזמן ביצוע העבירות. בית המשפט חזר והדגיש כי חרף החומרים משני התודעה שנטל המתלונן, וחרף מצבו הנפשי בזמן ביצוע העבירות, עדותו הינה אותנטית ואמינה.

16. לזאת אוסיף כי ליבת עדותו של המתלונן – מעשי התקיפה ומעשה הסדום שביצע בו המערער – ממילא אינה מכילה שום סתירות ואי-התאמות; ובניגוד למערער, איני רואה כל קושי בכך שהמתלונן לא זכר את הרגלי השימוש שלו בסמים בזמן ביצוע העבירות, ואת סוג הסכין שבאמצעותה הותקף על ידי המערער; כמו כן איני רואה כל קושי בתמיהות שהעלה המערער ביחס לסיבה שבעטיה עלה המתלונן לדירתו של המערער למרות חששו ממנו. אי-הדיוקים בגרסת המתלונן, עליהם הצביע לפנינו המערער, אינם עולים כדי סתירה פנימית או עיוות של עובדות, ואין בהם כדי לפגום באמינות גרסתו של המתלונן.

17. לא זו אף זו: כפי שציין בית המשפט המחוזי בהכרעת הדין, עדות המתלונן כללה פרטים שלא החמיאו לו, בלשון המעטה – נתון שאף הוא מחזק את אמינות גרסתו.

המתלונן סיפר בפתיחות ובגילוי לב על מצבו הרפואי הקשה, על התמכרותו לסמים ואף על עברו הפלילי. פרטים אלה מחזקים את המסקנה כי לפנינו עדות אותנטית של אדם שאינו מנסה לייפות את פני הדברים ביחס לעצמו. בית המשפט צדק אפוא בקבעו כי עדותו של המתלונן אמינה מעבר לספק סביר.

18. לכל זה מתווספות אמרותיו של המתלונן בפני השוטרים שכאמור הגיעו לדירתו של המערער בסמוך לזמן ביצוע העבירות – אמרות שהוכחו באמצעות עדותה של שוטרת הסיוור, טליה אברהם, ותמלול הדברים אשר תועדו במצלמת הגוף שלה. באמרותיו אלו, תיאר המתלונן את מעשי התקיפה ואת מעשה הסדום שביצע בו המערער. אמרות אלו הוגשו לבית המשפט המחוזי בהסכמת בעלי הדין; אולם גם בלא הסכמה כאמור, עסקינן בתלונה מיידית של קורבן אלימות אשר נופלת בגדרו של חריג לכלל הפוסל עדות שמיעה הקבוע בסעיף 10(1) לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות) – ובתור שכזאת כשרה להוכחת אמיתותה (ראו: ע"פ 5864/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקא 55-50 (22.8.2021); ע"פ 3452/11 שאלתיאל נ' מדינת ישראל, פסקא 32 (8.7.2013); וכן ע"פ 4004/93 יעקובוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(1) 133, 148 (1996)). מדובר באמרות שנאמרו באופן ספונטני בזמן אמת, ומכאן אמינותן (ראו: יעקב קדמי על הראיות חלק שני 587-588 (מהדורה משולבת ומעודכנת 2009)). אמרות אלו כשלעצמן מספיקות להרשעת המערער, ועל כן ניתן וראוי לראות בהן חיזוק משמעותי – עד כדי מכריע – לגרסת המתלונן.

19. חיזוקים נוספים לגרסת המתלונן נמצאים בעדות אמו; בהתנהגותו המפלילה של המערער – ובפרט, בניסיונו לשבש את הליכי החקירה ולהניא את המתלונן מלומר את דבריו – וכן בחבלות החמורות אשר נמצאו על גופו של המתלונן: עדות אילמת על האלימות הקשה שהמערער נקט כלפיו.

20. מנגד, ניצבת עדות המערער שמהימנותו נשללה על ידי בית המשפט המחוזי, ובצדק רב. כאמור, גרסתו של המערער היתה רווית סתירות ושינתה את פניה מעת לעת. המערער סיפק שש גרסאות שונות, אשר כללו פרטים שונים ומשונים בנוגע לסיבת התקיפה, צורתה, וזהות תוקפיו של המתלונן – כדוגמת הבדיה על "כנופיית סודנים", שכביכול נתקלה במערער ובמתלונן ליד ביתו של המערער וראתה לטוב בעיניה להכות את המתלונן מכות נמרצות.

21. הלכה היא עמנו כי שקרי נאשם בחקירתו ובעדותו מחזקים את ראיות התביעה ומוסיפים למשקלן (ראו, למשל: ע"פ 1645/08, פסקה 23; ע"פ 334/02 סיבוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (13.1.2003); וכך דנ"פ 4342/97 מדינת ישראל נ' אל עביד, פ"ד נא(1) 736, 804-803 (1998)). זאת כאשר מדובר בשקרים מהותיים אשר מתייחסים ללב האירוע ואשר מצביעים על ניסיונו של הנאשם להרחיק את עצמו מהעבירות בהן הואשם – שקרים שמוכיחים את תודעת האשמה אצל הנאשם (ראו: ע"פ 557/06 עלאק נ' מדינת ישראל, פסקה 28 (11.4.2007); ע"פ 2854/18 משה נ' מדינת ישראל, פסקה 63 (27.8.2019); וכך ע"פ 3625/91 אור נ' מדינת ישראל, פסקה 78 (9.6.1993)). כאלה היו שקרי המערער במקרה שלפנינו, והם מוסיפים נדבך נוסף לבניין ההרשעה שממילא עומד על יסודות איתנים.

22. כמו כן, לא מצאתי ממש בטענת המערער כי לא היה מקום להרשיעו בעבירה של החזקת סכין מאחר שהסכין המדוברת לא נמצאה. אי-מצאת הסכין אין בה כדי למנוע הרשעה בדין באשמת החזקת סכין – כל עוד יסודותיה של העבירה הוכחו באמצעות ראיות משכנעות מעבר לספק סביר (ראו והשוו: ע"פ 543/79 נגר נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(1) 113 (1980) (הרשעה ברצח מבלי שגופת הקורבן נמצאה); וכך ע"פ 8199/20 זיאדא נ' מדינת ישראל, פסקה 26 לפסק דינו של השופט י' אלרון (30.4.2024)). בעניינינו-שלנו, בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער בעבירה של החזקת סכין על בסיס העדויות ששמע ומצא אמינות מעבר לספק סביר. בקביעה עובדתית זאת אין כל עילה להתערב.

23. עוד טוען המערער כי לא היה מקום להרשיעו בעבירה של מעשה סדום. לטענתו, גרסת המתלונן באשר לאופן בו בוצע המעשה האמור – החדרת שתי אצבעותיו של המערער לפי הטבעת של המתלונן בזמן שהמתלונן שכב על גבו – אינה הגיונית. טענה זו של המערער אין בידי לקבל. אפילו אם אניח, לטובתו של המערער, כי ביצוע העבירה בתנוחה המתוארת אינו נוח – אין מדובר במעשה בלתי אפשרי. לאור האמור, ולנוכח התלונה על מעשה הסדום שהמתלונן השמיע באוזני השוטרים בזמן אמת – ואחרי שבית המשפט המחוזי מצא את עדותו של המתלונן, אשר תיארה, בין היתר, את מעשה הסדום שעשה בו המערער, אמינה לעילא ולעילא – לא נותר לי אלא לאשר את הכרעת הדין גם בעניין זה.

24. כאן המקום לדון בטענתו המשפטית של המערער אשר נסובה על הודעת אמו במשטרה. המערער טוען כי הודעתה של האם במשטרה, אשר לגישתו סותרת את גרסת

המתלונן באשר למה שאירע בינו לבין המערער בדירה, מעוררת ספק סביר לגבי אשמתו. המערער מוסיף וטוען כי הכללתה של האם ברשימת עדי התביעה והגשת הודעתה לבית המשפט בהסכמת בעלי הדין – אינן מאפשרות למדינה לחלוק על דברי האם. מסיבה זו – מסכם המערער – מן הדין לזכותו בהישען על דברי אמו.

25. טענה זו תלויה על בלימה.

26. ראשית, אציין כי בית המשפט המחוזי קבע כי גרסתה של האם רווית סתירות, ועל כן לא ניתן לבסס עליה ממצאים עובדתיים (ראו: עמוד 7 להכרעת הדין). בקביעה זו של בית המשפט אין מקום להתערב.

27. שנית, הגשתה של הודעת האם לבית המשפט בהסכמת בעלי הדין – משמעה הסכמה על קבילות ההודעה כראיה לאמיתות תוכנה, הא ותו לא; ואין ללמוד מכך שהמדינה גם אישרה את אמיתות הדברים הכלולים בהודעה – אישור שמעולם לא ניתן (ראו, למשל: ע"פ 190/82 מרקוס נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(1) 225, 260-261 (1983); ע"פ 2132/04 קייס נ' מדינת ישראל, פסקה 29 לפסק דינו של השופט א' א' לוי (28.5.2007); וכן ע"פ 1301/06 עזבון המנוח יוני אלזם ז"ל נ' מדינת ישראל, פסקה 33 לפסק דינו של השופט לוי (22.6.2009)).

28. שלישית, ובהיבט עקרוני יותר: ניסיונו של המערער לכבול את ידי המדינה בטענה כי זו מחויבת לעמוד מאחורי הדברים שבאים מפיהם של עדיה – לטוב ולרע – מחזירה אותנו אל כלל ראיתי ארכאי שפס מן העולם: ה-voucher rule (ראו: CHRISTOPHER B. MUELLER & LAIRD C. KIRKPATRICK, EVIDENCE 466-68 (4th ed. (2009)). ביטולו של כלל זה היה ראוי ומוצדק לחלוטין: כלל זה לא אפשר לבעל דין להעלות לדוכן העדים אדם שגרסתו מערבת בתוכה אמת ושקר כדי לנהוג עם גרסה זו "פלגיני דיבורא" ולשכנע את בית המשפט לבסס את פסק דינו על חלקי העדות שבהם יש אמת. מניעה מעין זו אינה מתקבלת על הדעת בגדרם של דיני הראיות בני-זמננו, אשר מסמיכים את בית המשפט להבחין בין עיקר לטפל, לקבל חלק מהעדות כאמין, ולדחות חלק אחר ממנה כבלתי אמין (ראו: אורנה אליגון דר יסודות בדיני ראיות 32 (2024); וכן יעקב קדמי על הראיות חלק רביעי 1845 (מהדורה משולבת ומעודכנת 2009)).

29. בגדרי הדין הנוהג, לכל בעל דין נתונה הזכות לזמן אדם למתן עדות על-מנת להסתמך על חלק מעדותו כדבר-אמת תוך הפרכת השקר שיעלה – אם יעלה – מאותה

עדות (ראו: סעיפים 1(א), 53 ו-57 לפקודת הראיות; ע"פ 526/90 בלזר נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(4), 133, 185 (1991); ע"פ 897/12 סלהב נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (30.7.2012); וכך ע"פ 5612/92 מדינת ישראל נ' בארי, פ"ד מח(1) 302, 317 (1993)). כפועל יוצא מכך, בעל דין רשאי לזמן למתן עדות אדם מתוך ציפייה שימסור עדות אמת אשר אמורה לסייע לאותו בעל דין; ואחר כך, אם אותו אדם מוסר עדות שונה, מותר לו, לבעל הדין, לנסות לשכנע את בית המשפט כי בעדות שנמסרה אין אמת (ובמקרים מתאימים, יתאפשר לאותו בעל דין לחקור את האדם חקירה נגדית אם בית המשפט יכריז עליו כעד עוין לנוכח סתירה מהותית בין עדותו לבין הגרסה הקודמת שמסר בעל-פה או בכתב; ראו: סעיף 179 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982; דרורה פלפל "אמרה של עד מחוץ לכותלי בית המשפט ו"דבר לחיזוקה" הפרקליט לד 488, 496 (1982); וכך ע"פ 2595/90 כחלון נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(3), 540, 551 (1993)).

30. זכויות דיוניות כאמור נתונות גם לתביעה במשפט פלילי. כמו כל בעל דין, התביעה אינה כבולה על ידי ה-voucher rule. התביעה רשאית לזמן למתן עדות כל אדם שעדותו עשויה לסייע לה בהוכחת העובדות שהיא נדרשת להוכיח ומאמינה באמיתותן – זאת, גם כאשר קיימת אפשרות שהעד יאכזבה והיא תידרש להפריך את עדותו. כפי שהסביר זאת השופט ריצ'רד פוזנר (Posner):

"[W]e are at a loss to understand why the government should be put to the choice between the Scylla of forgoing impeachment and the Charybdis of not calling at all a witness from whom it expects to elicit genuinely helpful evidence". United States v. Webster 734 F.2d 1191, 1193 (7th Cir. 1984).

31. לאור כל האמור לעיל, אציע לחבריי לדחות את הערעור על הכרעת הדין.

ערעור על גזר הדין

32. ערכאת הערעור אינה אמורה להתערב בעונש אשר נקבע, כפי שנקבע, על ידי הערכאה הדיונית. התערבות זו מתאפשרת רק כאשר העונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית סוטה במידה ניכרת ממדיניות הענישה הנוהגת או כאשר עולה כי נפלה טעות מהותית בגזר הדין (ראו, מיני רבים: ע"פ 1846/13 עמאש נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (1.12.2013); ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (29.1.2009); ע"פ

9097/05 מדינת ישראל נ' ורשילובסקי, פסקה 8 לפסק דינו של השופט א' גרוניס (3.7.2006); וכן ע"פ 4225/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (4.2.2024).

33. המקרה דנן אינו נמנה על אותם מקרים חריגים אשר קוראים להתערבותנו.

34. המערער טוען כי בית המשפט המחוזי היה צריך להתחשב לקולא בכך שמעשה הסדרים שהלה ביצע במתלונן לא היה מלווה בכוונה מינית. טענה זו, דינה להידחות. ראשית, כפי שהבהיר בית המשפט המחוזי בעמוד 5 לגזר הדין, כוונה מיוחדת להשגת סיפוק או גירוי מיני אינה נדרשת להתהוות העבירה של מעשה סדרים, ועל כן אין כל חשיבות להלך רוחו של המערער שליווה את המעשה. שנית, אין בעיני ספק בכך שהמערער עשה את אשר עשה כדי להשפיל את המתלונן – כוונה שמוסיפה חומרה למעשהו (ראו: ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקה 20 לפסק דינה של השופטת ד' ברק-ארז (29.10.2014); וכן ע"פ 2961/01 דאלר נ' מדינת ישראל (29.1.2002)).

35. גזר הדין שנתן בית המשפט המחוזי מבוסס היטב. בית המשפט הביא בחשבון את כל השיקולים הנוגעים לעניין. המערער ביצע עבירות חמורות תוך שימוש באלימות קשה. מעשיו גרמו למתלונן, לצד הפגיעה הנפשית, חבלות חמורות שבעקבותיהן הוא נזקק לטיפול רפואי בבית חולים. לזאת יש להוסיף את עברו הפלילי המכביד של המערער, ואת מאסריו הקודמים אשר לא הרתיעו אותו מביצוע עבירות נוספות. כל זה מצביע על המסוכנות הרבה אשר נשקפת מהמערער לציבור ואשר מחייבת את הרחקתו מסביבתם של אזרחים שלווים ושומרי חוק לתקופה ממושכת. לא נותר לי אפוא אלא לקבוע כי עונש המאסר שבית המשפט המחוזי השית על המערער אינו מחמיר עמו יתר על המידה, אם בכלל.

סוף דבר

36. אשר על כן, אם דעתי תישמע, נדחה את הערעור שלפנינו על כל רכיביו.

אלכס שטיין
שופט

אני מסכים.

יצחק עמית
ממלא מקום הנשיא

השופט עופר גרוסקופף:

אני מסכים כי דין הערעור, על שני חלקיו, להידחות, כאמור בחוות דעתו של חברי, השופט אלכס שטיין. אבקש להוסיף דברים קצרים בנקודה עקרונית אחת. חברי קבע, בצדק לטעמי, כי אין בכך שהודעת אמו של המערער (להלן: הודעת האם) הוגשה בהסכמת בעלי הדין לבית המשפט, ואף לא בכך שהאם נכללה ברשימת עדי התביעה, כדי למנוע מהמדינה אפשרות לחלוק על האמור בהודעתה. כידוע, לא אחת מוגשות לבתי המשפט הודעות של עדים בהסכמתם של הצדדים, חלף חקירתם בבית המשפט. זאת, בין השאר, כדי להימנע מהצורך בזימוןם של אותם עדים לבית המשפט, ובכך לאפשר את ניהולו של ההליך באופן המיטבי, וכן כדי להימנע מהטרדת העדים (סעיף 10 ב לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971; יעקב קדמי על הראיות – חלק ראשון – הדין בראי הפסיקה 426 (מהדורה משולבת ומעודכנת 2009)). ואולם, הגשת הודעה בהסכמה אינה מהווה, בהכרח, גם הסכמה מלאה באשר לתוכנה, וייתכנו מקרים בהם ההסכמה לתוכן העדות תהא חלקית בלבד (ראו: רע"פ 6831/09 טורשאן נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (18.7.2011); רע"פ 3061/12 אפל נ' מדינת ישראל (31.5.2012); ע"פ 7653/11 ידען נ' מדינת ישראל, פסקה 27 לחוות הדעת של השופט צבי זילברטל (26.7.2012)). בענייננו, המדינה הסכימה אומנם להגיש את הודעת האם לבית המשפט ללא חקירתה, אולם היא לא הביעה בשום שלב הסכמה מלאה בנוגע לתוכן העדות, ובראייתי אף קשה לטעון או לסבור אחרת – שהרי הודעת האם ביחס למה שארע בביתו של המערער מנוגדת בעליל למתואר בכתב האישום בחלק מהעניינים. מכל מקום, אין חולק כי הגשת עדות בהסכמה איננה כובלת את שיקול דעתו של בית המשפט במסגרת קביעת אמיתות תוכנה, כולה או חלקה, והוא רשאי איפוא לסטות ממנה (רע"פ 7706/21 עמאש נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (28.11.2021); רע"פ 7447/23 סונגו נ' התובע הצבאי הראשי, פסקה 12 (2.11.2023)).

לצד האמור, במכלול נסיבות המקרה, ספק גדול בעיני אם היה מקום שהמדינה תסכים לוותר על חקירת האם, ולהסתפק בהגשת הודעת האם בהסכמה, בהיותה העדה היחידה שנכחה בזירת האירוע (דירת המערער) בזמן אמת, ובהינתן שהמדינה ביקשה לבצע "פליגין דיבורא" ביחס להודעתה.

עופר גרוסקוף
שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט אלכס שטיין.

ניתן היום, כ"ח בכסלו התשפ"ה (29.12.2024).

אלכס שטיין
שופט

עופר גרוסקוף
שופט

יצחק עמית
ממלא מקום הנשיא